

Lausunto 18.11.2021

VN 28239/2021

Hallituksen esitysluonnos laeiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta ja liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry (jatkossa PAM) lausuu ministeriön pyynnöstä hallituksen esitykseen liittyen vuoden 2021 loppuun saakka voimassa olevia tartuntatautilain covid-19-epidemiaan liittyvien väliaikaisten säännösten voimassaolon jatkamiseen. Rajoitusten jatkon tarpeellisuutta perustellaan esityksessä rokotekattavuuden kasvun pysähtymisellä oletettavasti jo tämän vuoden lopulla. Kevään 2022 osalta esityksen tausta-analyysissä pidetään todennäköisenä, että rokottamattomien lukumäärän ollessa yhä huomattava, tulevat COVID-19-potilaat kuormittamaan terveydenhuoltoa myös keväällä. Nyt esitettävien rajoitusten jatkolla ja tarkennuksilla oletetaan esityksen mukaan olevan eniten vaikutuksia juuri rokottamattomien toimintaan. Esityksessä olevan THL:n arvion mukaan erikoissairaanhoidon kapasiteetti on riittävä epidemian vuoksi hoitoon joutuvien potilaiden hoitamiseksi ilman erillisiä rajoitustoimia vasta toukokuussa 2022.

PAM kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä ja tuoda palvelualojen työntekijöiden näkökulmia osaksi päätöksentekoa. Esitettävillä muutoksilla on merkittäviä vaikutuksia palvelualan yritysten toimintaan ja siten työntekijöiden arkeen, työturvallisuuteen sekä mahdollisuuteen tehdä työtä omalla alallaan.

Hallituksen esitysluonnoksessa (107 sivua) esitetään seuraavia muutoksia nyt voimassa olevaan lakiin:

- Ravitsemisliikkeiden toiminnan väliaikaista rajoittamista ja valvontaa koskevien säännösten voimassaoloa jatkettaisiin 30.6.2022 asti.
- Koronatodistuksen eli ns. koronapassin käyttöä jatkettaisiin 30.6.2022 asti.
- Koronatodistuksen käyttöä koskevaa sääntelyä tarkennettaisiin kohdentamalla käyttö koskemaan yleisötilaisuuden ja tilan aukioloaikoja.
- Jatkettavaksi 30.6.2022 asti esitetään myös henkilöliikenteessä ja muissa palveluissa noudatettavia erityisiä hygieniavelvoitteita ja toiminnan väliaikaista rajoittamista epidemiatilanteen sitä vaatiessa koskevia säännöksiä ja niiden valvontaa, tarkastuksia, määräyksiä, pakkokeinoja, toimivaltaisia viranomaisia ja tietojen saantioikeutta koskevien säännösten voimassaoloa.
- Matkustajamäärien väliaikaista rajoittamista henkilöliikenteessä ja tilojen väliaikaista sulkemista koskevia säännöksiä muutettaisiin siten, että säädetyistä viranomaisen päätöksenteon kriteereistä poistetaan covid-19-taudin ilmaantuvuus.
- Kunnan tai sairaanhoitopiirin alueella todettujen tartuntaryppäiden kriteeriä tarkennettaisiin siten, että säännöksen soveltaminen edellyttää, että tartuntaryppäät alueella ovat merkittäviä ja ne voisivat aiheuttaa riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen alueella.
- Tartuntatautilainväliaikaisia terveysturvalliseen maahantuloon liittyvien 16 a–16 g §:ssä olevien säännösten voimassaoloa ehdotetaan myös jatkettavaksi. Nykyisten väliaikaisten

Lausunto 18.11.2021

säännösten päättymisen jälkeenkin Suomeen saapuvilta henkilöiltä edellytettäisiin luotettavaa todistusta kuuden kuukauden sisällä sairastetusta covid-19-taudista, saadusta hyväksyttävästä covid-19-rokotussarjasta tai ennen Suomeen saapumista tehdystä negatiivisen tuloksen osoittavasta covid-19-testistä.

1. Koronatodistuksen käyttöä ei tule sitoa rajoitusten voimassaoloon

Esityksessä esitetään koronatodistuksen voimassaolon lisäksi muutoksia todistuksen käyttöön (58 i §:n 2 momentti). Koronatodistuksen käyttöä muokattaisiin siten, että jatkossa rajoituksia ei tarvitsisi noudattaa, vain silloin jos todistus on käytössä koko kyseisen liikkeen aukiolon tai tapahtuman keston ajan. Tällä hetkellä koronatodistus on ollut käytössä ilta-painotteisesti siten, että yritykset ovat ottaneet todistuksen käyttöön vain tiettynä kellonaikana. Tämä käytäntö on osoittautunut THL:n arvion mukaan sellaiseksi, joka saattaa vähentämisen sijaan lisätä tartuntojen riskejä.

Tehtävän lisäyksen myötä tämänhetkinen käytäntö, jossa esimerkiksi ravintola ei alkuillasta vaatisi asiakkailtaan koronatodistusta mutta tekisi näin kello 23 jälkeen, ei siten olisi enää mahdollinen. Esityksessä todetaan, että toteutuessaan tämä lisäys mahdollisesti pienentäisi aluksi ravitsemisliikkeiden, yleisötilaisuuksien ja muiden tilojen asiakasmääriä kun liikkeet joutuisivat rajaamaan asiakaskuntaansa laajemmin. Edellä mainitusta syystä johtuen, jos lisäys todella nähdään välttämättömänä, PAM pyytää ministeriötä selvittämään mahdollisuutta rajata nyt tehtävä tarkennus koronatodistuksen käyttöön THL:n riskipotentiaalitaulukon mukaisesti, siten että tehtävä tarkennus koskisi ensisijaisesti vain korkean riskin tilaisuuksia. Ravintola-ala on jo nyt erittäin herkällä ja nopeasti tehtävä muutos todistuksen käyttöön saattaa aiheuttaa yrityksille ylitsepääsemättömiä haasteita jo entisestään mahdottomassa tilanteessa.

Pääasiallisesti PAM pitää hyvänä, että koronatodistuksen käytölle pohditaan jatkoa ja todistuksen käyttöä halutaan edistää korjaamalla käytössä huomattuja haasteita. PAM pitää kuitenkin erittäin valitettavana, että koronatodistuksen käyttö sidotaan edelleen rajoituksiin ja täten myös rajoitusten voimassaoloa ollaan jatkamassa. Suunta todistuksen käytössä ei siten ole tällä hetkellä oikeanlainen. Kuten PAM on aiemmissa todistusta käsittelevissä lausunnoissaan todennut, koronatodistuksen käyttö ei saa hidastaa rajoitteiden purkamista. Hallitus on esityksessään HE 131/2021 vp korostanut myös itse, ettei toiminnanharjoittajien näkökulmasta vapaaehtoisesti käytettävän passin voimaan tulo tulisi vaikuttamaan viranomaisten välttämättömyys- tai oikea-suhtaisuusharkintaan toiminnan rajoituksista päätettäessä, vaan rajoitukset purettaisiin myös tällöin heti kun rajoitteiden välttämättömyys vaade ei enää täyttyisi. Tämä tavoite on tällä hetkellä vaarassa tuhoutua kun rajoitteiden jatkoa pidetään koronatodistuksen käytön ehtona ja aiheista päätetään samassa esityksessä.

Lausunto 18.11.2021

Edellä esitetyn vuoksi PAM pitää edelleen välttämättömänä selvittää uudelleen koronapassin tämänhetkisiä käytäntöjä sekä siten myös mahdollisuutta laajentaa passin käyttötapoja. PAM pitää tärkeänä laajentaa toiminnanharjoittajan vapaaehtoisuuteen perustuvia todistuksen käyttötapoja erityisesti sellaisissa tilanteissa, jossa terveysturvallisen ympäristön tarjoaminen olisi keino palauttaa kysyntää palvelualojen yrityksiin myös rajoitusten ulkopuolella.

Koronapassin osalta PAM pitää lisäksi tärkeänä, että todistusten tarkastamista tekevien palvelualan työntekijöihin kohdistuvaan aggressiiviseen käytökseen koronapassin tarkastamiseen liittyen puututaan tehokkaasti myös valtiovallan toimesta sekä etsitään toimivia keinoja passin tarkastamiseen jo ensimmäisessä asiakaskontaktissa.

2. Ravintoloiden rajoitusten jatkaminen ei ole oikeasuhtaista muuhun rajoitustoimintaan verrattuna

PAM on ottanut kantaa ravintoloiden rajoituksiin myös seuraavissa lausunnoissaan vuonna 2021: Sosiaali- ja terveysvaliokunta (HE 245/2020 vp) 5.1.2021ⁱ, Talousvaliokunta (HE22/2021 vp) 3.2.2021,ⁱⁱ Talousvaliokunta (HE 6/2021 vp), 8.2.2021ⁱⁱⁱ, Talousvaliokunta 2.3.2021^{iv}, Sosiaali- ja terveysvaliokunta (HE 32/2021 vp) 15.3.2021^v, Talousvaliokunta (HE 32/2021 vp) 15.3.2021^{vi}, Talousvaliokunta 23.3.2021^{vii}, Sosiaali- ja terveysministeriö 26.4.2021^{viii}, Sosiaali- ja terveysvaliokunta 7.5.2021^{ix}, Talousvaliokunta 7.5.2021^x, Talousvaliokunta (HE118/72021) 7.9.2021^{xi}, Sosiaali- ja terveysministeriö 10.9.2021^{xii}, Talousvaliokunta (HE 131/2021 vp, Sosiaali- ja terveysministeriö (VN211186/2021) 30.9.2021^{xiii}, Sosiaali- ja terveysministeriö (VN/28051/2021) , 9.11.2021^{xiv}

Edellä mainituissa aiemmin annetuissa lausunnoissaan PAM on nostanut esille ravintolarajoitusten jatkamisen rikkovan alojen yhdenvertaista kohtelua ja asettavan alan työntekijät kohtuuttomaan tilanteeseen, jossa heidän oikeuttaan tehdä työtään rikotaan toistuvasti. Tämä tilanne ei ole muuttunut.

PAM katsoo yhä, että ravintoloiden rajoitteiden jatkamisen tulee olla linjassa muiden tehtävien tartuntojen leviämistä ehkäisevien päätöskien kanssa. Tästä syystä PAM haluaa vielä erikseen nostaa esille ravintoloiden oikeuden tulla kohdelluksi rajoitteiden osalta yhdenvertaisesti muihin toimialoihin verraten. PAM toivoo ministeriön harkitsevan rajoitusten jatkamisen oikea-aikaisuutta sekä alojen yhdenvertaista kohtelua tämänhetkisessä tilanteessa suhteessa muihin tehtäviin toimenpiteisiin ja annettaviin ohjeistuksiin. Rajoituksia ei tule kohdistaa ravintola-alalle vain sääntelyn helppouden vuoksi.

Ravintoloiden rajoitusten siirtämistä alueviranomaisille selvitettävä

PAM	Jäsenyys ja liittyminen	030 100 600	Service på svenska	030 100 640
	www.pam.fi			
Palvelualojen ammattiliitto	Jäsenten työsuhteasiat	030 100 620	Arbetslöshetskassa	020 690 211
Servicefacket	Työttömyyskassa	020 690 211	Vaihde/Växel	020 774 002

Lausunto 18.11.2021

PAM pelkää, että rajoitusten lopullisen purkamisen osalta ollaan ajautumassa tilanteeseen, jossa ravintoloiden rajoittamista jatketaan osittain sen helppouden vuoksi. Tämän vuoksi PAM näkee merkittävänä, että ministeriö selvittää uudelleen mahdollisuutta siirtää myös ravintoloiden rajoittamista koskevan päätösvallan paikallisille viranomaisille. Tämä siirto tulee toteutuessaan tehdä tarkoin ja ennalta määrätyn määrin, joissa merkittävimmässä asemassa on alueellinen kokonaistilanne. PAM ei pidä hyvänä, että ravintoloiden rajoituksia katsottaisiin jatkossa erillisenä osana muita alueellisia rajoitustoimenpiteitä, vaan nämä tulee suhteuttaa muihin tehtäviin päätöksiin aluekohtaisesti, jotta voidaan varmistaa alojen yhdenvertainen kohtelu.

Jatkuvista rajoituksista kärsivät eniten alan työntekijät

Osana rajoitusten jatkamista on useasti tuotu esille yritysten taloudellinen tilanne sekä mahdollisuudet jatkaa toimintaansa lainkaan tilanteessa, jossa rajoitteista luopumisen todellinen aikajana on edelleen epäselvä. PAM pitää kuitenkin rajoitusten jatkamista ennen kaikkea huolestuttavana päätöksenä alan työntekijöiden jaksamisen ja lopulta myös alan vetovoiman osalta. PAM katsoo, että pelkästään yrityksille suunnattujen kustannustukien myötä kriisin todellisiksi maksajiksi ovat päätyneet esimerkiksi matkailu- ja ravintola-alan sekä tapahtuma-alan työntekijät, joille ei ole suunnattu tukitoimia siitä huolimatta, että heidän elinkeinonsa ovat olleet toistuvien rajoitusten kohteena. PAM pitää erittäin valitettavana, että rajoitustoimista aiheutuneita menetyksiä ei ole pyritty kompensoimaan myös kriisitoimialojen työntekijöille esimerkiksi palkanmaksujärjestelmän kautta maksettavien tukien tai korotetun ansioperusteisen työttömyysturvan muodossa, vaan työntekijät ovat saaneet tyytyä tavanomaiseen työttömyysturvaan rajoituksineen ensisäikähdyksen jälkeen.

PAM katsoo, että koronaepidemian johdosta asetetuilla rajoituksilla on pitkäaikaisia vaikutuksia kriisitoimialojen työntekijöiden toimeentuloon, kun merkittävä osa heistä on joutunut purkamaan säästöjään tai velkaantumaan välttämättömien menojen kattamiseksi lomautusten ja irtisanomisten myötä. Työntekijöiden toimeentuloon kohdistuvien tukitoimien puute on myös heikentänyt esimerkiksi matkailu- ja ravintola-alan vetovoimaa, kun alalla työskentely koetaan oman toimeentulon kannalta riskialttiina. Tukien suuntaamisessa on kuitenkin koko ajan unohtunut se, että siinä missä rajoitukset veivät yrityksiltä mahdollisuuden harjoittaa elinkeinoaan, ne veivät myös toimeentulon tuhansilta alojen työntekijöiltä. Rajoitusten jatkaminen tulee iskemään erityisesti näihin työntekijöihin ja siksi PAM toivoo ministeriön pohtivan uudelleen mahdollisuuksia turvata terveysturvallisuus muilla keinoin kuin vain turvautumalla jatkuvaan ravintola-alan rajoittamiseen.

3. Maahantuloon liittyvät rajoitukset

PAM on aiemmin syksyllä antanut kirjallisen lausunnon esitysluonnoksesta VN/21186/2021 ^{xv} sekä esityksestä HE 131/2021 vp^{xvi}. Edellä mainituissa lausunnoissaan PAM on kyseenalaistanut muiden

Lausunto 18.11.2021

kuultavien tahojen tavoin maahantulonrajoitusten jatkamisen oikeasuhtaisuuden suhteessa muuhun Eurooppaan sekä hallituksen laatimaan hybridistrategiaan. PAM katsoo yhä, että maahantulon rajoitteiden jatkaminen antaa väärän kuvan Suomen avautumisesta matkailulle ja on siten tuhoisaa erityisesti Pohjois-Suomen matkailulle. PAM kantaa huolta siitä, että esitys maahantulon rajoitusten jatkamisesta aiemman mukaisesti heikentää Suomen kilpailukykyä kiinnostavana matkustuskohdeena. Päätöstä tehtäessä on huomioitava, että matkailun rajoittamiseen liittyvillä toimilla on merkittävä vaikutus yksittäisten matkailijoiden lisäksi laajemmin myös matkailualan yritysten elinvoimaisuuteen myös pidemmällä aikavälillä. Tämän vuoksi on ensisijaisen tärkeää, että toimien tulee olla oikea-aikaisia ja voimassa vain perustellun ajan. Päätöstä tehtäessä on huomioitava, että jos vaatimukset ovat liian tiukkoja suhteessa Suomen kilpailijamaihin tai niiden toteuttaminen viivästyy, vaarana on matkailuyritysten konkurssialto ja pitkäaikainen matkailutulojen menetys.

Kaiken kaikkiaan matkustusrajoitusten osalta PAM pitää valitettavana, ettei hallituksen esityksessä ole otettu huomioon aiemmilla esityskierroksilla tullutta palautetta, jossa säännösten voimassaolon jatkamista vastustettiin laajasti kyseenalaistaen säännösten jatkamisen oikeasuhteisuuden perusteet nykyisessä epidemia- ja rokotustilanteessa. PAM katsoo, että hallitus ei esityksessään riittävän perusteellisesti avaa rajoitusten jatkamisen tarpeellisuutta tai osoita miksi lausuntoja antavien tahojen huoli ei tulisi tulla huomioduksi päätöksenteossa.

Helsingissä 18.11.2021

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry
Annika Rönni-Sällinen
puheenjohtaja

Lisätietoja:
Eveliina Reponen
yhteiskuntasuhteiden vastaava
puh. +358438267960
eveliina.reponen@pam.fi

ⁱ <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/02-pamin-lausunto-he-245-2020-hallituksen-esitys-eduskunnalle-laiksi-tartuntatautilain-muuttamisesta-ja-valiaikaisesta-muuttamisesta.pdf>

ⁱⁱ <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-he-222021-vp-hallituksen-esitys-eduskunnalle-laiksi-majoitus-ja-ravitsemistoiminnasta-annetun-lain-valiaikaisesta-muuttamisesta.pdf>

Lausunto 18.11.2021

-
- iii <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-talousvaliokunnalle-he-62021-vp-hallituksen-esitys-eduskunnalle-laiksi-tartuntatautilain-valiaikaisesta-muuttamisesta.pdf>
- iv <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-he-222021-vp-hallituksen-esitys-eduskunnalle-laiksi-majoitus-ja-ravitsemistoiminnasta-annetun-lain-valiaikaisesta-muuttamisesta.pdf>
- v <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-stv-hallituksen-esitys-eduskunnalle-laiksi-tartuntatautilain-58-a-ja-58-b-c2-a7n-muuttamisesta.pdf>
- vi <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-tav-hallituksen-esitys-eduskunnalle-laiksi-tartuntatautilain-58-a-ja-58-b-c2-a7n-muuttamisesta.pdf>
- vii <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-he-382021-vp-hallituksen-esitys-eduskunnalle-laiksi-majoitus-ja-ravitsemistoiminnasta-annetun-lain-valiaikaisesta-muuttamisesta.pdf>
- viii <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-hallituksen-esitys-tartuntatautilain-58-d-c2-a7n-muuttamisesta-ja-laiksi-tartuntatautilain-valiaikaisesta-muuttamisesta.pdf>
- ix <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-stv-hallituksen-esitys-tartuntatautilain-58-d-c2-a7n-muuttamisesta-ja-laiksi-tartuntatautilain-valiaikaisesta-muuttamisesta.pdf>
- x <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-tav-hallituksen-esitys-tartuntatautilain-58-d-c2-a7n-muuttamisesta-ja-laiksi-tartuntatautilain-valiaikaisesta-muuttamisesta.pdf>
- xi <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-hallituksen-esitys-eduskunnalle-laiksi-tartuntatautilain-58-a-ja-58-b-c2-a7n-muuttamisesta-he-1182021-vp.pdf>
- xii <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-vn211862021-tartuntatautilain-muuttamista-koskeva-hallituksen-esitysluonnos-liittyen-terveysturvalliseen-maahantuloon-ja-koronatodistukseen.pdf>

Lausunto 18.11.2021

xiii <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-he-1312021-vp-hallituksen-esitys-eduskunnalle-laiksi-tartuntatautilain-muuttamisesta-ja-valiaikaisesta-muuttamisesta.pdf>

xiv <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-tartuntatautilain-58-a-c2-a7ssa-ja-sen-nojalla-annetun-valtioneuvoston-asetuksen-muuttamisesta.pdf>

xv <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-vn211862021-tartuntatautilain-muuttamista-koskeva-hallituksen-esitysluonnos-liittyen-terveysturvalliseen-maahantuloon-ja-koronatodistukseen.pdf>

xvi <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-he-1312021-vp-hallituksen-esitys-eduskunnalle-laiksi-tartuntatautilain-muuttamisesta-ja-valiaikaisesta-muuttamisesta.pdf>